

samlige Tiendehere, bortfalder Skatten ved denne Lovs Ikrafttræden, naar Tiendeherne for Indenrigsministeren have dokumenteret Tiendepligtens Ophør." Det forstaaer jeg og har altid forstaaet det saaledes, at de, der i tidligere Tider have indløst deres Tiende, skulde lige saa godt fritages for Stat til det offentlige som de, der afløse deres Tiender efter denne Lov. Jeg er saa meget sikrere paa denne min Opfattelse, som Folketings-Udvalgets Bemærkninger til § 5 i al Korthed lyde saaledes: „Udvalget anser Paragraffens Slutningsbestemmelse for overflødig, men finder det derimod nødvendigt at tilføje, at i de Tilfælde, hvor Kongetienden allerede maatte være afløst, eller hvor en Tiende er indløst af samtlige Tiendeherne, skal Skatten ligeledes bortfalde." Efter det forekommer det mig, at der ikke kan være nogen Tvivl derom. Udvalget har i sine Bemærkninger til dette Lovforslag, som jo for en meget stor Del skylder sin Oprindelse til selve Folketinget, fortolket Udtrykket i § 5 saaledes, at endog saa Slutningsbestemmelsen er overflødig; nemlig at det skulde godtgøres for Indenrigsministeren, at Tiendepligten var ophørt. Jeg kan ikke forstaa det anderledes; ellers var det ikke overflødig, at de finde det nødvendigt at bemærke, at hvor en Tiende er indløst, skal Skattepligten bortfalde lige saavel som, hvor den er afløst. Det er nu saaledes i den Kred, som jeg har den Ære at repræsentere, at der er en meget stor Del af Konge- og Kirketienden indløst. Det er en Egn, som tilhører Danmark's far West; men som dog til Trods for sin affondrede Belliggenhed — jeg kan huske, da man her sit Bøst i Byerne én Gang om Ugen, ikke at tale om Landet — har i lange, lange Tider udviklet en overordentlig Selvstændighedsfølelse. Allerede fra Begyndelsen af dette Aarhundrede har det i disse Egne været saa godt som ukendt at yde Høverti. Selv Fæstevæsenet har i saa ringe Grad været udbredt der, at siden vor Forsatnings Indførelse har dette Spørgsmaal, der i sin Tid spillede en saa stor Rolle ved politiske Valg, ikke spillet den fjerneste Rolle der. Denne Selvstændighedsfølelse, forbunden med en lige saa stærk udviklet økonomisk Forsynlighed, har i lige Maade bragt vor Bondestand i denne Egn til i stort Omfang at fritøbe sig fra Tiendehydelse. Det er frit meget ofte i dyre Domme, mod Betaling af kontante Penge og med store økonomiske Ofre. Men nu, efter den Fortolkning, som den højtærede Minister gør gældende, skal imidlertid den tidlig vakte Selvstændighedsfølelse om at

flutte Trællemærket ud af Bondejorden, denne Forsynlighed med at søge at frigøre sig for tyngende Byrder, straffes med, at der vedblivende skal betales Stat til Staten, og de komme ikke til at nyde de Goder, som de, der efter denne Lov afløse Tienden, komme til at nyde. Det er mig ikke ret forstaaeligt, at det skulde være billigt og retfærdigt, lige saa lidt, som det er mig forstaaeligt, at det stemmer med Lovforslagets Ordlyd. Jeg kan ikke rigtig forstaa, hvorledes det kan forenes dermed, og jeg kan heller ikke forstaa, hvorledes det skal kunne forenes med virkelig Billighed. Thi det er dog saa, at de paagældende have Valget efter den højtærede Ministers Fortolkning af § 5, hvis jeg har forstaaet den rigtig, mellem at blive nødsage til bestandig at betale deres Stat, eller at gaa ind paa en Tiendeafløsning. Ad den sidste Vej ville de vedkommende blive nødt til at betale deres Tiende delvis eller maaste helt ud anden Gang, og de ville naturligvis derfor foretrække, og det vil jeg tilraade dem alle, fremdeles at betale deres Stat. Men jeg finder det ikke fuldstændigt stemmende med Billighed, og det er kun en ringe Opmuntring til den Selvstændighedsfølelse, der i saa høj Grad har vist sig i disse Egne. Maaste har jeg forstaaet den højtærede Minister mindre korrekt, jeg vil haabe det, og hvis saa er, vil jeg naturligvis sætte stor Pris paa Lovens Gennemførelse, thi jeg tror ligesom han, at det er et stort Gode, der her bydes, og at det er et Spørgsmaal, der vel er værd at faa løst. Det er lige saa vel i Tiendejernes som i Tiendehernes Interesse, og jeg tror ogsaa i Statens Interesse. Naar man nu, efter at man er kommen bort efterhaanden fra Fæstevæsenet, ad denne smukke, gode Frivillighedens Vej ogsaa kunde komme bort fra Tiendevæsenet, vilde man derigennem have vundet ikke lidt, ogsaa over for Staten, over for en rolig Udvikling af Forholdene i det hele taget. Jeg vil derfor i det hele taget i høj Grad anbefale mine ærede Kolleger at stille sig selvbilligt og venligt til dette Lovforslag, og jeg vil, inden jeg udtaler mig hertil, afvente den højtærede Indenrigsministers nærmere Forklaringer om, hvorvidt jeg har forstaaet ham fuldstændig rigtigt med Hensyn til det Punkt, jeg saa stærkt har berørt, idet jeg saa selvfølgelig vil forbeholde mig at stille Ændringsforslag.

Styr: Det maa være mig tilladt at begynde med at udtale min Beklagelse over, at dette vigtige Lovforslag kommer her op til Landstinget paa et saa fremrykket Tid-